

Оскар Уайлд

Рожденият ден на
инфантата

Беше рожденият ден на инфантата. Тя ставаше точно на дванадесет години и слънцето грееше ярко в градината на двореца.

Макар и да беше истинска принцеса и инфанта на Испания, тя имаше само по един рожден ден на годината, също както децата на най-бедните хора, и поради това за цялата страна несъмнено бе от голяма важност този ден да бъде много хубав за нея. И денят наистина бе хубав. Високите шарени лалета стояха изправени на своите стъбла като дълги редици воители, гледаха предизвикателно през тревата към розите и казваха: „Сега и ние сме разкошни като вас!“ Пурпурни пеперуди пърпореха край тях със златен пращец по крилето и се отбиваха по ред при всяко цвете; гущерчетата бяха изпъзтели от пукнатините на зида и се препичаха в ослепителния бял блясък, а наровеите се цепваха и се пръскаха от зноя и показваха кървящите си червени сърца. Дори бледожълтите лимони, които висяха в такова изобилие по полуизгнилата решетеста ограда и по сенчестите аркади, сякаш бяха добили по-наситен цвят от чудесната слънчева светлина, а магнолиите бяха отворили огромните си свити кълбовидни цветове от слонова кост и напълниха въздуха с тежко сладко ухане.

Самата малка принцеса се разхождаше надолу-нагоре по терасата с другарчетата си и играеше на криеница около каменните вази и старите, обрасли с мъх статуи. В обикновени дни ѝ се позволяваше да играе само с деца от собствения ѝ ранг, поради което трябваше винаги да играе сама, но рожденият ден беше изключение и кралят беше наредил да покаже когото иска от младите си приятели и да се забавлява с тях. Някаква величествена грация лъхаше от тия стройни испански деца, когато се движеха плавно насам-натам. Момчетата носеха шапки с големи пера и къси развяващи се плащове, момичетата прихващаха шлейфовете на дългите си рокли от златотъкан плат и закриваха очите си от слънцето с огромни черно-сребърни ветрила. Но инфантата бе най-грациозна, облечена с най-голям вкус по малко претрупаната мода на ония дни. Роклята ѝ бе от сив атлаз, полата и широките бухнали ръкави – тежко везани със сребро, а стегнатият корсаж – осеян с редици ситен бисер. Две мънички пантофки с бледочервени розетки се подаваха изпод роклята ѝ, когато ходеше. Голямото ѝ ветрило от прозирен плат бе в розов и бисерен цвят, косата ѝ заграждаше в окован кръг бледото личице като ореол от матово злато и в нея имаше затъкната прекрасна бяла роза.

През прозореца на двореца ги наблюдаваше тъжният и мрачен крал. Зад него стоеше брат му дон Педро Арагонски, когото той мразеше, а до него седеше изповедникът му, великият инквизитор на Гренада. По-

тъжен от всеки път беше сега кралят, защото, гледайки как инфантата се покланя с детинска сериозност на събиращите се придворни или се смее зад ветрилото си към навъсената херцогиня Албукерке, която винаги я придружаваше, той мислеше за младата кралица, нейната майка. Съвсем неотдавна – поне тъй му се струваше на него – тя беше дошла от пределите на веселата Франция, беше се стопила в мрачното великолепие на испанския двор и беше умряла само шест месеца след раждането на детето, преди бадемите да цъфнат два пъти в градината, преди да си набере за втори път плодове от старата възлеста смокиня, която растеше сред обраслия в трева вътрешен двор. Толкова велика бе любовта му към нея, че не можеше да понесе дори и гробът да я скрие от него. Тя беше балсамирана от един мавритански лечител, комуто за тая услуга беше подарен животът, макар че същият този лечител, както казваха хората, по-рано, заради ерес и подозрение в магьосничество, бил обречен на Светата инквизиция. Сега тялото на кралицата все още лежеше върху постланото с килими погребално носило в дворцовия параклис от черен мрамор, точно както монасите я бяха внесли там в онзи ветровит мартенски ден преди около дванадесет години. Веднъж на месеца кралят, загърнат с тъмно наметало и със затъмнен фенер в ръка, влизаше вътре, коленичеше до нея, зовеше я „Mi reina! Mi reina!“¹, а понякога нарушаваше строгия етикет, който в Испания определя всяко действие в живота и поставя граници дори за скръбта на един крал, стискаше бледите, покрити със скъпоценни камъни ръце в неудържим пристъп на скръб и се мъчеше да я събуди със страстни целувки по студеното, боядисано лице. Днес му се струваше, че я вижда отново, каквато я беше видял в замъка на Фонтенбло – тогава той беше само петнадесетгодишен, а тя още по-млада. При този случай двамата бяха официално сгодени от папския нунций в присъствието на френския крал и целия му двор и той се беше върнал в Ескуриал с малка къдрица руси коси и спомена за две детински устни, наведени, за да му целунат ръка, докато се качваше в каляската си. Сетне беше дошла сватбата, извършена набързо в Бургос, малко градче на границата между двете страни, и величествено-то многолюдно влизане в Мадрид с обичайното отслужване на празнична литургия в черквата „Ла Аточа“. Бяха устроили и аутодафе – по-тържествено от всеки друг път, в което близо триста еретици, сред тях и много англичани, бяха предадени на гражданските власти за изгаряне.

Той наистина я беше обичал лудо, дори мнозина мислеха, че я беше

---

1. Моя кралице! Моя кралице! (исп.). – Б. пр.

обичал в ущърб на собствената си страна, която тогава воюваше с Англия за имперските си владения в Новия свят. Почти не й беше позволявал да се отдалечи извън погледа му; заради нея беше забравил, или изглеждаше да е забравил, всички важни държавни дела; и с тая страшна слепота, с която страстта поразява своите роби, не забелязваше, че сложните церемонии, с които се мъчеше да й достави удоволствие, само влошаваха странната болест, от която тя страдеше. След нейната смърт бе за известно време като безумен. Той сигурно щеше официално да се откаже от престола и да се оттегли в големия трапистки манастир в Гренада, където бе вече назначен за игумен, ако не го беше страх да остави малката инфанта на милостта на брат си, чиято жестокост бе твърде голяма дори за Испания и когото мнозина подозираха, че е причинил смъртта на кралицата с чифт отровни ръкавици, подарени по случай гостуването ѝ в неговия арагонски замък. Дори и след като изминаха трите години всенароден траур, наложен в цялата държава с кралски указ, той не търпеше министрите да му говорят за нова женитба и когато самият император изпрати при него посланици и му предложи ръката на хубавата ерцхерцогиня на Бохемия, той ги помоли да предадат на своя господар, че кралят на Испания вече се е венчал със скръбта и макар тя да е съпруга, която не носи радост, той я обича повече от красотата – този отговор струваше на короната му загубата на богатите Нидерландски владения, които скоро след това, подбудени от императора, въстанаха против него под водачеството на няколко фанатици от протестантската църква.

Целият му брачен живот с неговите бурни пламенноцветни радости и с ужасното страдание, причинено от внезапния край, сякаш възкръснаха пред него днес, когато наблюдаваше как инфантата играе на терасата. Тя притежаваше напълно прелестното нетърпение на кралицата, също така своенравно отмяташе глава, имаше същата горда, извита красива уста, същата очарователна усмивка – *vrai sourire de France*², – докато поглеждаше от време на време нагоре към прозореца или протягаше ръчицата си, за да я целуне някой величествен испански благородник. Но пискливият смях на децата режеше слуха му, а ярката безмилостна слънчева светлина се подиграваше с неговата скръб и неясен мирис на непознати подправки, каквито се употребяват при балсамирането, сякаш се смесваше – или той само си въобразяваше – с чистия утринен въздух. Той зарови лице в ръцете си и когато инфантата погледна пак нагоре,

---

2. Истинска усмивка на Франция (фр.) – Б. пр.

завесите бяха дръпнати – кралят се беше оттеглил.

Тя направи малка moue³ на разочарование и сви рамена. Наистина би могъл да постои с нея поне на рождения ѝ ден! Какво значение имаха скучните държавни дела? Или е отишъл в тоя мрачен параклис, където винаги горяха свещи И където никога не ѝ позволяваха да влезе. Колко глупаво от негова страна, когато слънцето грее тъй ярко и всички са тъй щастливи! Освен това нямаше да види лъжливия бой с бикове, за който вече свиреше тръбата, да не говорим за кукления театър и другите чудни неща. Чичо ѝ, както и великият инквизитор бяха по-разумни. Те излязоха на терасата и ѝ поднесоха много мили благопожелания. И тя отметна хубавата си глава, хвана дон Педро за ръка и бавно се запъти надолу по стълбата към дълъг павилион от пурпурна коприна, издигнат в края на градината, и другите деца я последваха в строг ред, според първенството си, като тия с най-дългите имена вървяха най-напред.

Шествие от благородни момчета, фантастично облечени като тореадори, излезе да я посрещне и младият граф Тиера-Нуева, чудно хубаво четиринадесетгодишно момче, свали шапка с цялата грация на роден хидалго и испански гранд и тържествено я заведе вътре при малък стол от позлата и слонова кост, поставен върху подиум над арената. Децата се разделиха на групички наоколо, вееха си с големите ветрила и си шепнеха, а дон Педро и великият инквизитор останаха, засмени, при вратата. Дори херцогинята – камерера-майор или старша придворна, както я наричаха, – слаба жена със сурови черти и с жълта гофрирана яка, не изглеждаше чак толкова лоша, както винаги: нещо като студена усмивка се плъзна по набръчканото ѝ лице и присви тънките ѝ безкръвни устни.

Това бе наистина чудесен бой с бикове и много по-приятен – мислеше си инфантата, – отколкото истинският бой, на който я бяха завели в Севиля по случай гостуването на пармския херцог при баща ѝ. Някои от момчетата язדהа наперено пръчки с конски глави и размахваха дълги копия с пъстри снопове ярки панделки, вързани на тях; други бяха без коне, развяваха червените си наметала пред бика и леко се прехвърляха през преградата, когато той се спускаше срещу тях; а колкото за самия бик, той беше също като жив бик, при все че беше направен от кожа, обтегната на преплетени пръчки, и току му хрумваше да обикаля арената непременно на задните си крака, което никога не би хрумнало на един жив бик. Освен това той се биеше чудесно и децата така се

---

3. Гримаса (фр). – Б. пр.

възбудиха, че се качиха на пейките и взеха да махат дантелените си кърпички и да викат: „Bravo toro! Bravo toro!“⁴ така разгорещено, сякаш бяха възрастни. Но най-после след продължителна борба, през време на която няколко от пръчките с конски глави бяха намушкани, а ездачите им свалени, младият граф Тиера-Нуева накара бика да коленичи и след като получи от инфантата позволение да нанесе *coup de grace*⁵, заби дървената си шпага във врата на бика с такъв устрем, че главата направо падна и откри засмяното лице на малкия мосьо дьо Лорен, сина на френския посланик в Мадрид.

Тогава сред шумни ръкопляскания арената бе разчистена, а мъртвите пръчки-коне тържествено измъкнати от двама пажове мавританци, облечени с ливреи в жълто и черно. Подир кратък антракт, през време на който един французин, учител по пластична гимнастика, игра на опънато въже, италиански куклен театър представи полукласическата трагедия „Софонисба“ на малка сцена, издигната за тая цел. Те играха тъй добре и жестовете им бяха тъй изключително естествени, че в края на пиесата очите на инфантата съвсем се замъглиха от сълзи. Всъщност някои от децата наистина се заплакаха и трябваше да ги утешат със сладкиши, а и самият велик инквизитор се трогна и не се стърпя да каже на дон Педро, че това му се струва прекалено – не може предмети, направени от дърво и боядисан восък и движени механично с конци, да бъдат толкова нещастни и изложени на такива беди.

После излезе африкански фокусник, който донесе голяма плитка кошница, покрита с червен плат, постави я сред арената, извади от чалмата си чудновата тръстикова свирка и я наду. След няколко мига платът се размърда, свирката звучеше все по-пискливо и по-отчетливо и две зеленозлатисти змии подадоха странните си клинообразни глави, бавно се издигнаха и се залюляха насам-натам в такт с музиката, както цветята се поклащат във водата. Децата обаче доста се уплашиха от техните петнисти качулки и бързо стрелкащи се езици и бяха много по-доволни, когато фокусникът накара от пясъка да порасне мъничко портокалово дръвче, да се покрие с хубав бял цвят и гроздове от истински плодове; а когато взе ветрилото от дъщеричката на маркиза де Лас Торес и го превърна в синя птица, която захвърча из павилиона и запя, възторгът и изумлението им нямаха граници. Тържественият менует, който изпълниха момчетата-танцувачи от черквата „Нуестра Сеньора дел

---

4. Чудесен бик (исп.). – Б. пр.

5. Решителният удар (фр.). – Б. пр

Лилар⁶, бе също очарователен. Инфантата никога досега не беше виждала тая чудесна церемония, устройвана всяка година през май пред олтара на Богородицата и в нейна чест; всъщност никой от испанското кралско семейство не беше влизал в голямата катедрала на Сарагоса, след като един луд свещеник, платен, както смятаха мнозина, от Елизабета, кралица на Англия, се беше опитал да даде отровна нафора на принц Астурийски. Затова инфантата беше само чувала за „Танца на Богородицата“, както го наричаха, а той наистина бе прекрасно зрелище. Момчетата носеха старовремски дворцови облекла от бяло кадифе, а чудноватите им триъгълни шапки бяха поръбени със сребро и увенчани с огромни снопове от щраусови пера и ослепителната белота на дрехите им, когато се движеха на слънце, се подчертаваше от мургавите лица и дългите черни коси. Всички бяха очаровани от тържественото величие, с което те изпълняваха сложните фигури на танца, от безпогрешно изработената грация на бавните им движения и от изпълнените с достойнство поклони, а когато свършиха играта и свалиха големите си, украсени с пера шапки пред инфантата, тя прие поклона им с голяма благосклонност и даде обет да изпрати огромна восьъчна свещ за олтара на „Светата дева на Колоната“ като благодарност за удоволствието, което ѝ беше доставила.

Група хубави египтяни, както наричаха по онова време циганите, влязоха след това на арената, седнаха в кръг с подгънати крака, засвириха тихичко на цитрите си, запоклащаха се в такт и едва чуто запяха тиха, мечтателна мелодия. Когато зърнаха дон Педро, те се смръщиха, а някои сякаш се изплашиха, защото само преди няколко седмици той беше обесил заради магьосничество двамина от племето им на пазара в Севиля. Но хубавата инфанта ги смая – тя се облегна на стола и ги загледа над ветрилото с големите си сини очи и те почувствуваха със сигурност, че едно тъй прекрасно създание никога не би могло да бъде жестоко. Затова продължиха да свирят много неясно, само допирайки струните на цитрите с дългите си островърхи нокти, а главите им започваха да клюмат, сякаш заспиваха. Изведнъж те нададоха вик, толкова рязък, че всички деца се стреснаха, а ръката на дон Педро стисна ахатовата дръжка на камата, скочиха на крака, лудо закръжиха около арената, заудряха дайретата и запяха някаква дива любовна песен на своя непонятен гърлен език. Сетне по даден знак всички се проснаха пак на земята, останаха да лежат безмълвни и само глухото звънтене на цитрите

---

6. Светата дева на Колоната" (исп.). – Б. пр.

нарушаваше тишината. Те повториха това няколко пъти, изчезнаха за миг и пак се завърнаха, като водеха на синджир рунтава мечка, а на раменете си носеха няколко малки майmunки от Варвария. Мечката с безкрайно важен вид се изправи на главата си, а сбръчканите майmunки правеха всевъзможни забавни фокуси с две циганчета, които, изглежда, бяха техни господари, биеха се с мънички шпаги, стреляха с пушки и провеждаха редовно войнишко учение, също като кралската гвардия. Циганите наистина пожънаха голям успех.

Но най-смешната част от цялата утринна забава без съмнение бе танцът на малкото джудженце. Когато то излезе със запъване на арената, заклатушка се на кривите си крачка и залюля насам-натам огромната си разкривена глава, децата нададоха високи крясъци от възторг. Самата инфанта се смя толкова много, та чак камерерата бе принудена да ѝ напомни, че макар да е имало много случаи, в които дъщеря на крал е плакала пред равни на себе си, никога още една принцеса с кралска кръв не се е веселила така пред хора, по-нискостоящи по произход. Джуджето обаче бе наистина неотразимо и дори в испанския двор, известен открай време със своята изтънчена слабост към ужасното, никога не бяха виждали такъв фантастичен малък изрод. А това беше и първото му излизане. Както си тичало свободно между дърветата, то било открито едва предишния ден от двама благородници, които случайно отишли на лов в отдалечена част на голямата крайградска гора от корков дъб, и било доведено от тях в двореца за сюрприз на инфантата, понеже баща му, беден въглищар, бил много доволен да се отърве от толкова грозно и безполезно дете. Може би най-забавното у него беше това, че нямаше никаква представа за собствения си смешно-грозен вид. Всъщност то изглеждаше съвсем щастливо и в най-добро разположение на духа. Когато децата се смееха, то се смееше също тъй несдържано и радостно, а в края на всеки танц правеше най-смешни поклони, усмихваше се и кимаше, сякаш беше наистина едно от тях, а не дребно уродливо същество, което природата, изпаднала в шеговито настроение, бе създала, за да му се подиграват всички други. А колкото за инфантата, тя съвсем го очарова. То не можеше да откъсне очите си от нея и танцуваше едва ли не само в нейна чест. Накрая тя си спомни как бе виждала знатните придворни дами да хвърлят букети на Кафарели, прочутия италиански дискант, когото папата бе изпратил от собствения си параклис в Мадрид, за да излекува тъгата на краля със сладкия си глас, дръпна розата от косата си и отчасти на шега, отчасти за да ядоса камерерата, му я хвърли през арената с най-милата си усмивка. Но джуджето прие цялата работа

много сериозно, притисна цветето до грубите си напукани устни, сложи ръка на сърцето, отпусна се на коляно пред нея, захили се до уши и малките му лъчисти очички заискриха от удоволствие.

Това накара инфантата дотолкова да забрави сериозното си държане, че продължи да се смее дълго след като джудженцето беше изтичало от арената. Тя пожела пред чичо си танцът да бъде незабавно повторен. Обаче камерерата, под предлог, че слънцето припича твърде силно, реши, че ще е по-добре нейно височество незабавно да се завърне в двореца, където за нея бил вече приготвен чудесен пир, имало дори и истинска торта за рождения ден, цялата украсена с нейните инициали, изписани с цветна захар, и с хубаво сребърно знаме, което се веело на върха. Тогава инфантата се изправи с голямо достойнство, заповяда джудженцето да танцува отново за нея след часа на сиестата, изказа своята благодарност на младия граф Тиера-Нуева за очарователния му прием и се запъти обратно към покоите си, последвана от децата в същия ред, в който бяха дошли.

А джудженцето чу, че ще танцува повторно пред инфантата, и то по изрична нейна заповед, и се почувствува толкова гордо, че изтича в градината и тук, в смешен изблик на радост, започна да обсипва бялата роза с целувки и да изразява с най-недодялани и несръчни ръкомахания възхищението си.

Цветята бяха крайно възмутени от дръзкото му нахлуване в прекрасния им дом, а когато го видяха да подскача нагоре-надолу по пътеките и да размахва така смешно ръце над главата си, не можаха да съдържат повече своя яд.

– То е наистина твърде грозно, за да му се позволи да играе тук при нас! – възкликнаха лалетата.

– Трябва да пие маков сок и да заспи за хиляда години – казаха големите алени кремове, и много се раздразниха и разгневиха.

– То е истински ужас! – изкрещя кактусът. – Колко е разкривено и смачкано, а главата му е крайно несъразмерна с краката. Бога ми, то ме кара да се чувствавам целият бодлив и ако се приближи до мен, ще го жегна с моите тръни.

– Вижте го как държи един от най-хубавите ми цветове! – възкликна белият розов храст. – Аз лично го дадох на инфантата, тая сутрин като подарък за рождения ѝ ден, а сега то ѝ го отнема. – И се развика колкото му глас държи: – Крадец, крадец, крадец!

Дори червеното мушкато, което обикновено не си придаваше важност и бе известно, че има безброй бедни роднини, при вида му затвори

цветчетата си от отвращение, а когато теменугите меко забелязаха, че макар да е извънредно грозно, джуджето все пак не е виновно за това, мушкатото доста справедливо отвърна, че тъкмо това бил главният му недостатък и нямало никакво основание да уважаваш някого, защото бил непоправим. И наистина дори някои от теменугите чувстваха, че грозотата на джудженцето е почти преднамерена и че то щеше да прояви много по-добър вкус, ако си дадеше тъжен или поне замислен вид, вместо весело да скача и тъй смешно и глупаво да се кълчи.

А старият слънчев часовник, който беше твърде забележителна личност и бе показвал някога дневните часове на такава велика особа като самия император Карл V, така се смая от външността на джудженцето, че насмалко щеше да забрави да отбележи цели две минути с дългия си сенчест пръст. Той не можа да се сдържи и каза на големия бял паун, кацнал на слънце върху балюстрадата, че както се знае, децата на кралете са крале, а децата на възглицарите са възглицари и няма смисъл да се преструваме, че не е така, а паунът напълно се съгласи с тая мисъл и дори изкряска: „Разбира се, разбира се!“ с такъв висок глас, че златните рибки, които живееха в басейна на хладния плискащ водоскок, подадоха глави от водата и попитаха огромните каменни тритони какво, за бога, се е случило.

Но, кой знае защо, птичките харесваха джудженцето. Те го бяха виждали често да танцува на горе-надолу из гората като горски дух подир вихрушки от листа или да се свива в хралупата на някой стар дъб и да дели орехите си с катеричките. Те нямаха нищо против това, че е грозно. Нали дори и славеят, който пееше тъй сладко в портокаловите горички, че понякога луната се навеждаше надолу да го послуша, не беше чак толкова хубав; освен това то се бе държало добре с тях през оная ужасна сурова зима, когато нямаше плодове по дърветата, земята беше корава като желязо, а вълците бяха слезли чак до портите на града да търсят храна, никога не ги бе забравяло, винаги им бе давало трохици от малкото си коматче черен хляб и бе делило с тях закуската си, колкото и да беше бедна.

Затова те кръжаша около него, на минаване леко докосваха бузите му с крилата си и си цвъртяха една на друга, а джудженцето така се радваше, че не можа да не им покаже прекрасната бяла роза. То им разправи също, че самата инфанта му я дала, понеже го обичала. Те не разбраха нито една дума от разказа му, но това нямаше значение, понеже те навеждаха главичките си и си даваха умен вид, а то е почти същото, както да разбираш нещо, и е много по-лесно.

И гущерите го харесаха много. Когато то се умори да тича и се хвърли на тревата да си почине, те заиграха и залудуваха отгоре му и се мъчеха да го забавляват с всичко, с каквото могат. „Всеки не може да бъде красив като гущер – викаха те, – би било прекалено да се иска такова нещо! И макар да звучи смешно, в края на краищата джудженцето не е чак толкова грозно, разбира се, ако си затвориш очите и не го гледаш.“ Гущерите бяха големи философи по природа и често седяха и мислеха часове наред, когато нямаха нищо друго да правят или времето бе твърде дъждовно за излизане.

Цветята обаче бяха много ядосани от тяхното държане и от държането на птичките. „Това само показва колко много се опростява от това неспирно търчане и подхвърчане – казаха те. – Добре възпитаните хора винаги си стоят на едно и също място като нас. Никой никога не ни е виждал да подскачаме нагоре-надолу по пътеките, нито да препускаме лудо в тревата подир водните кончета. Щом ни се поиска да променим обстановката, ние изпращаме да повикат градинаря и той ни пренася на друга леха. В това има повече достойнство и то е по-прилично. Но птиците и гущерите не знаят какво е покой, а птиците всъщност нямат и постоянен адрес. Те са чисто и просто скитници като циганите и човек трябва да се отнася към тях по съвсем същия начин.“ И те вирнаха нос във въздуха, добиха много горделив вид и бяха направо възхитени, когато след малко джудженцето стана от тревата и се запъти през терасата към двореца.

– Би трябвало да го затворят вътре до живот – казаха те. – Вижте гърбицата му и кривите му крака! – и се закисаха.

Но джудженцето не подозираше всичко това. То обичаше птичките и гущерчетата безкрайно много и мислеше, че цветята са най-чудесното нещо на света, след инфантата, разбира се, но тя пък му беше дала прекрасната бяла роза и го обичаше, а това имаше огромно значение.

Колко съжеляваше, че не се беше върнало с нея! Тя щеше да го сложи от дясната си страна и да му се усмихне, а то нямаше нито за миг да се отдели от нея, щяха заедно да си играят и щеше да я научи на какви ли не чудесни фокуси. Защото, макар и да не беше влизало дотогава в дворец, то знаеше множество смайващи неща. Умееше да прави мънички тръстикови кафези за жетварчета, за да пеят в тях, и да изработва от дългоколенчати бамбукови стъбла свирката, която обича да слуша Пан. Знаеше гласа на всяка птица и можеше да повика скорците от върха на дървото и чаплата от мочура. Познаваше дирите на всяко животно и можеше да проследи заека по леките му стъпки и глигана по утъпканата

шума. Знаеше танца на всички ветрове: лудешкия танец с червените одежди на есента, лекия танец със сини сандали над житата, танца с белите снежни венци през зимата и танца на цветчетата в овощните градини през пролетта. Знаеше къде вят гнездата си горските гълъби и веднъж, когато ловец на птици бе хванал в примка бащата и майката, само бе отгледало малките и беше им направило малък гълъбарник между клоните на един пречупен бряст. Те бяха съвсем питомни и се хранеха от ръцете му всяка сутрин. Тя щеше да ги хареса – и тях, и зайчетата, които сноват във високата папрат, и сойките със стоманеносините им пера и черни човки, и таралежите, които могат да се свият на бодливо кълбо, и големите мъдри костенурки, които пълзят насам-натам, поклащат глави и похапват от младите листа. Да, тя непременно трябваше да дойде в гората да играе с него. То ще ѝ отстъпи своето креватче и ще бди пред прозореца до зори, да не би дивите рогати животни да ѝ сторят някакво зло или мършавите вълци да се промъкнат твърде близо до колибата. А на съмване ще почука на капациите на прозорците, за да я събуди, и двамата ще излязат и ще танцуват цял ден. В гората съвсем не е самотно. Понякога минава някой епископ на бяло муле, зачел рисувана книжка. Понякога, облечени със зелени кадифени шашки и куртки от дъбена еленска кожа, вървят соколари, сложили върху китките си соколи с качулки на главите. По гроздобер идват винари с червени ръце и крака, с венци от лъскав бръшлян и носят мокри мехове с вино; въглищари седят нощем около огромните си мангали, гледат как сухите дървета се овъгляват бавно на огъня и пекаат кестени в пепелта, а разбойниците излизат от своите пещери и се веселят с тях. Веднъж пък беше видяло красиво шествие, проточило се по дългия пращен път за Толедо. Отпред вървяха монаси, сладко пееха и носеха пъстри хоругви и златни кръстове, след тях идваха войници със сребърни брони, с мускети и пикки, а обкръжени от войниците вървяха трима боси мъже със странни жълти дрехи, изрисувани целите с чудни фигури и носеха запалени свещи в ръце. Наистина много нещо има за гледане в гората. И когато тя се умори, то ще ѝ намери меко място, обрасло с мъх, или ще я носи на ръце, защото е много силно, макар и да знае, че не е високо. Ще ѝ направи огърлица от червен брей и тя няма да е по-грозна от белите зърна, които имаше по роклята ѝ, а когато ѝ омръзнат, ще ги захвърли и то ще ѝ намери други. Ще ѝ донеса шапчици от жълти и мокри от роса съсънки и мънички светулчици, които да светят като звезди в матовото злато на нейните коси.

Но къде ли е тя? Джуджето попита бялата роза, ала розата не му

отговори. Целият дворец като че ли беше заспал и дори там, където капациите не бяха затворени, тежки завеси бяха дръпнати пред прозорците, за да не пропускат слънчевия блясък. То обиколи отворед, потърси мястото, през което би могло да влезе и най-сетне зърна една тайна вратичка, останала отворена. Мушна се през нея и се озова в разкошна зала, като че по-разкошна и от гората – навсякъде имаше толкова много позлата, дори подът беше направен от големи цветни камъни, подредени в някаква геометрична рисунка, но малката инфанта не беше там, само няколко чудни бели статуи гледаха надолу към него от ясписовите си подставки с тъжни празни очи и усмихнати устни.

В дъното на залата висеше богато извезана завеса от черно кадифе. Тя бе осеяна със слънца и звезди – любимите изображения на краля, шити с цвета, който обичаше най-много. Може би инфантата се криеше зад нея? Трябваше да провери на всяка цена.

И тъй джуджето тихичко прекоси залата и дръпна завесата. Не, там имаше само друга стая и тя му се видя по-хубава от стаята, която беше току-що напуснало. Стените бяха облечени със зелен гоблен, на който имаше извезани с игла множество фигури, представляващи лов – творба на няколко фламандски художници, които бяха посветили повече от седем години на довършването ѝ. Едно време това е била стаята на Jean le Fou, лудия крал, който бил толкова влюбен в лова, че в пристъпите на безумие често надувал ловния си рог, пронизвал с кама бледите бягащи елени, мъчел се да яхне огромните коне, вдигнали се на задните си крака, и да повали рогача, върху който се нахвърляха едрите кучета. Сега я използваха като стая за съвещания и върху масата по средата лежах червените портфейли на министрите, шампосани със златните лалета на Испания и в гербовете и емблемите на Хабсбургския род.

Джудженцето се огледа в почуда наоколо и малко го достраша да продължи нататък. Странните безмълвни конници, които препускаха тъй бързо и безшумно през дългите горски поляни, му се сториха като ония страшни призраци, за които бе чувало да говорят въглищарите – като компрачо, които излизат на лов само нощем и ако срещнат човек, превръщат го в кошута и го подгонват. Но си помисли за инфантата и доби смелост. Искаше да я намери сама, да ѝ каже, че и то я обича. Може би тя беше в следващата стая.

То изтича по меките мавритански килими и отвори вратата. Не! Тя не беше и там. Стаята бе съвсем празна. Беше тронна зала, използвана за приемане на чуждестранни посланици, когато кралят се съгласеше да им даде лична аудиенция – напоследък това не се случваше често, –

същата стая, в която преди много години се бяха явили пратеници от Англия да уговорят женитбата на тяхната кралица – тогава една от католическите владетелки в Европа – с най-големия син на императора. Стените бяха облечени с позлатена кордовска кожа и тежък позлатен полилей с разклонения за триста осъщни свещи висеше от черно-белия таван. Под голям балдахин от златотъкан плат, на който със ситен бисер бяха извезани лъвовете и кулите на Кастилия, стоеше самият трон, покрит с богата мантия от черно кадифе, осеяно със сребърни лалета и тежко поръбено със сребро и бисер. Върху второто стъпало на трона бе сложено нисичко столче с възглавница от сребърна тъкан, на което инфантата заставаше на колене, а по-долу от него и извън обсега на балдахина стоеше столът на папския нунций – той единствен имаше право да седи в присъствието на краля по време на всякакви публични церемонии и неговата кардиналска шапка с обърканите алени пискюли лежеше на пурпурна табуретка отпред. На стената срещу трона висеше портрет в естествена големина на Карл V с ловни дрехи и с голямо куче до него, а картина, на която Филип II приема от холандците феодалната клетва за вярност, заемаше срещната част на другата стена. Между прозорците стоеше черно абаносово шкафче, инкрустирано с плочки от слонова кост, с фигури от Холбайновия „Танц на смъртта“, гравирани – както казваха някои – собственооръчно от тоя прочут майстор.

Но малкото джудженце бе безразлично към цялото това великолепие. То не би дало розата си срещу всичките бисери на балдахина и нито едно бяло листенце от розата си срещу самия трон. Това, което искаше, бе да види инфантата, преди тя да отиде в павилиона, и да я помоли да избяга с него, щом свърши своя танц. Тук, в двореца, въздухът е спарен и тежък, а в гората вятърът духа свободно и слънцето с блуждаещи златни ръце отмества трепетни листи. Цветя има и в гората, може би не тъй разкошни, както цветята в градината, но въпреки това с по-сладък дъх: зюмбюли в ранната пролет, които с люшката се синевина заливат прохладни поляни и тревисти могилки; жълти иглики, които се гнездят на малки кичури около възлестите корени на дъбовете; ярки жълтурчета и сини великденчета, и перуники – морави и жълти. Има сиви реси по леските, а напръстничетата клюмат под тежестта на шарените си чашки, които привличат пчелите. Кестенът си има своите островърхи свещници от бели звезди, а глогът – своите прекрасни бели лунички. Да, тя непременно ще дойде с него в хубавата гора и то ще танцува цял ден за нейно удоволствие. Усмивка блесна в очите му при тая мисъл и то влезе в следващата стая.

От всички стаи тя беше най-светлата и най-красивата. Розова да-маска от Лука с изтъкани по нея птици и нежни сребърни цветчета покриваше стените; мебелите бяха от тежко сребро, украсени с пищни венци и люлеещи се купидони; пред двете широки камини стояха големи паравани с извезани по тях папагали и пауни, а подът, който беше от морскозелен оникс, сякаш се губеше в далечината. И джудженцето не беше само. То видя в сянката на една врата в отсрещния край на стаята да стои и да го наблюдава една фигура. Сърцето му трепна, радостен вик се откъсна от устните му и то излезе на осветено от слънце място. Щом направи това, фигурката се мръдна също и то я видя ясно.

Инфантата? Това беше изрод, най-грозният изрод, какъв то бе виждало. Не правилно сложен като всички хора, а гърбав, с криви ръце и крака, с огромна клатеща се глава и грива от черна коса. Джуджето се навъси, и изродът също се навъси. То се засмя, и изродът се засмя с него и сложи ръце на хълбоците, както ги сложи самото то. Направи му подигравателен поклон, и изродът му отвърна с нисък поклон. Запъти се към него, изродът се запъти насреща му, като подражаваше на всяка негова стъпка, и спря, когато се спря и самото то. То изкрещя развеселено, изтича напред и протегна ръка, а ръката на изрода допря неговата – тя беше студена като лед. Джуджето се уплаши, дръпна ръката си настрана и ръката на изрода бързо я последва. То се опита да отиде напред, но нещо гладко и твърдо не го пусна. Лицето на изрода беше сега близо до неговото и изглеждаше изпълнено с ужас. То отметна косата от очите си. Изродът повтори движението. То го удари, и изродът отвърна на удара с удар. То се погнуси от изрода, и изродът взе грозно да му криви лицето си. То се отдръпна, и изродът отстъпи назад.

Какво бе това? Джуджето помисли за миг и огледа всичко в стаята. Беше страшно, но като че всичко имаше двойник в тая невидима стена от бистра вода. Да, срещу всяка картина имаше картина, срещу всяко канапе имаше канапе. Спящият фавн, който лежеше в алкова до вратата, си имаше дремещ брат-близнак, а сребърната Венера, която стоеше на слънчевата светлина, протягаше ръце към друга Венера, хубава като самата нея.

Да не беше това ехо? Джудженцето му се беше обаждало веднъж в долината и то му бе отговорило дума по дума. Дали ехото можеше да повтаря видяното от окоето, както можеше да повтаря казаното от гласа? Дали можеше да направи един измамен свят съвсем като истинския? Дали сенките на нещата можеха да имат цвят, движение? Дали беше възможно това да е...

То се сепна, извади от пазвата си прекрасната бяла роза, обърна се и я целуна. Изродът също имаше роза, същата като неговата – листенце по листенце. Той я целуваше със същите целувки и я притискаше до сърцето си със страхотно кривене.

Когато истината проблесна в ума му, джуджето нададе безумен вик на отчаяние и падна с плач на земята. И тъй, не друг, а то бе уродливо и гърбаво, безобразно наглед и чудовищно смешно. Самото то бе изродът и не на друг, а на него се бяха смели децата и малката принцеса, за която мислеше, че го обича – тя също се беше присмивала на неговата грозота и глумила над разкривените му ръце и нозе! Защо не го бяха оставили в гората, където нямаше огледало, което да му каже колко е отвратително? Защо баща му не го беше убил, вместо да го продаде за негов позор? Горещи сълзи потекоха по бузите му и то разкъса бялата роза на парченца. Просналият се изрод направи същото и пръсна леките листенца във въздуха. Изродът се търкаляше на земята, когато джуджето го погледна, и се възря в него с лице, измъчено от болка. То се дръпна настрана, за да не го вижда, и закри очите си с ръце. Изпълзя като ранена животинка на сянка и остана да лежи там и да стене.

И в тоя миг самата инфанта влезе вътре с другарчетата си през отворената стъклена врата и когато видяха грозното малко джудже да лежи на земята и фантастично и пресилено да блъска пода със стиснати юмруци, всички избухнаха в гръмогласен безгрижен смях, заобиколиха го от всички страни и го загледаха.

– Като танцьор то беше смешно . – каза инфантата, – но като актьор е още по-смешно. Съвсем не е по-лошо от куклите, само че, разбира се, не е чак толкова естествено. – И тя размаха ветрилото си и заръкопляска.

Но джудженцето не вдигаше глава, а риданията му ставаха все по-глухи и по-глухи; изведнъж то някак странно изпъшка и се хвана за гърдите. След това падна пак и остана съвсем неподвижно.

– Това е чудесно – каза инфантата след кратко замълчаване, – но сега трябва да танцуваш за мен.

– Да – развикаха се всички деца, – трябва да станеш и да танцуваш, защото си пъргав като маймуните от Варвария и много по-смешен.

Но джуджето не им отговори.

Тогава инфантата тропна с крак и извика чичо си, който се разхождаше по терасата с шамбелана и четеше някакви депеша, току-що присигнали от Мексико, там наскоро бе учредена Светата инквизиция.

– Моето смешно джудженце се муси – каза тя, – трябва да го

постреснеш и да му кажеш да танцува за мен.

Те се усмигнаха един на друг, влязоха, без да бързат, вътре, дон Педро се наведе и плесна джуджето по бузата с везаната си ръкавица.

– Трябва да танцуваш, *petit monstre*⁷, – каза той. – Трябва да танцуваш. Инфантата на Испания и на Индиите иска да я забавляваш.

Но джуджето не се помръдна.

– Налага се да повикаме палача с бича – рече с отегчение дон Педро и се върна на терасата. Обаче шамбеланът доби мрачен вид, коленичи до джудженцето и сложи ръка на сърцето му. А след няколко мига сви рамене, изправи се, направи нисък поклон пред инфантата и каза:

– *Mi bella principessa*⁸, вашето смешно джудженце никога вече няма да танцува пак. Жалко, защото е толкова грозно, че би могло да накара краля да се усмихне.

– А защо няма вече да танцува? – запита със смях инфантата.

– Защото му се е пръснало сърцето – отговори шамбеланът.

Инфантата се начумери и нежните ѝ устни, които приличаха на листенца от роза, се свиха с прелестно пренебрежение.

– Нека занаят, тия, които идват да играят с мен, да нямат сърца! – извика тя и изтича в градината.

КРАЙ

---

7. Малко чудовище (фр.) – Б. пр.

8. Моя хубава принцесо (исп.) – Б. пр.

© Оскар Уайлд
© 1977 Сидер Флорин, превод от английски

Oscar Wilde
The Birthday of the Infanta

Източник: <http://bezmonitor.com>
Сканиране и разпознаване: Тони
Профиздат – София, 1977

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/2014>]